

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. decembra 1892.

Politiški oddelek.

Delajmo za slogo!

Z letošnjim letom je naš list dopolnil pol stoletja in nastopi z Novim letom drugo polovico stoletja svojega obstanka. Noben slovenski list se ne more ponašati s tako dolgim obstankom. „Novice“ so pa bile tudi vedno tesno zvezane z duševnim razvojem slovenskega naroda. Pri njih so delovali in še delujejo najodličnejši rodoljubje, katerih zaslug za naš narod noben nepristranski človek odrekati ne more.

V tem dolgem času so se pa držale starega slovenskega programa: Vse za vero, dom, cesarja. Nikdo jim ne more dokazati, da so kdaj za pičico odstopile od svojega programa. Da so v tem dolgem času imele tudi mnogo nasprotnikov, je lahko umeti. Imele so nasprotnikov ne le v nasprotnem nemškutarskem, temveč tudi v domačem taborju. Sovražili so jih posebno ljudje, kateri radi preminjajo svoje programe in obračajo plašč po vetru.

Naš list se je odločno boril proti vsakemu, kdor je kratil pravice našemu narodu. Pri tem ni delal nobene razlike, je li dotičnik tega ali onega stanu. In baš v tem so se „Novice“ odlikovale od drugih listov, da se nikdar niso bale povedati resnice. Če tudi so vedno zagovarjale vero, ali vendar so še pred sedemindvajsetimi leti z vso odločnostjo branile našo narodnost baš proti duhovski gospodski, ki je tedaj še imela šolstvo v rokah.

Nepozabni Bleiweis je visoko čislal duhovščino, imel je najodličnejše zastopnike tega stanú tudi mej svojimi sodelavci, ali zaradi tega pa njemu vendar ni nikdar veljalo načelo, da se mora hvaliti vse, kar pride iz škofijske pisarne. Baš v tem se je on ločil od nekaterikov, ki dandanes radi ponašajo, da se drže Bleiweisovega programa, ali niso imeli ostre besede za koroškega knezškofa, ko se je jako nelaskavo izrazil o delovanji „Družbe

sv. Cirila in Metoda“ in dal ukor duhovnikoma, ki govorita po shodih te družbe.

Seveda hujše boje nego z duhovsko gospodsko je pa naš list imel s posvetnimi nasprotniki. Velika večina duhovščine na Slovenskem je od nekaj bila narodna in je še sedaj, v prvi vrsti seveda to lahko rečemo od nižje duhovščine. Pa tudi višja duhovščina ni delala mnogo ovir našim narodnim težnjam. Da zlasti ob začetku slovenskega gibanja smo celo mej škofi imeli vplivne zagovornike naših teženj in pospeševalje slovenskega narodnega razvoja. Kdo se ne spominja pokojnih knezškofov Ravnikarja in Slomška. Drugače je pa bilo mej posvetnimi dostojanstveniki in razumništvom. Tukaj jih je pa bilo vedno jako mnogo, ki so hudo nasprotovali našemu narodu. Hudih bojev je bilo treba, predno si je slovenščini priborilo nekaj veljave v teh krogih. Naš list ima gotovo veliko zaslug, da je slovenski jezik tudi v teh krogih danes vendar nekoliko čislán in spoštovan. Budil je narodno zavest ob časih, ko se je še marsikak omikanec sramoval biti Slovenec.

Programa, katerega so se „Novice“ držale pol stoletja, držati se hočejo tudi zanaprej. Pred vsem bodo pa zagovarjale sloge mej „Slovenci“ in to s tem večjo odločnostjo, čim bolj se bode delalo, bodi si od te ali one strani na razdor. Baš zaradi nesloge je poginilo veliko Svatopolkovo kraljestvo, zaradi nesloge je propala poljska kraljevina, srbsko in bolgarsko carstvo. Če Slovani ne bomo složni, nam preti tudi gotovo prej ali slej narodni pogin. Zaradi tega pa bomo mi z vso odločnostjo slogo zagovarjali, naj se nam tudi očita, da nimamo nobenega vpliva. Da nismo tako brez vpliva, kakor bi nekateri radi, nam pač najbolje dokazuje to, da se nekateri tako radi zaganjajo v nas.

Seveda ljudem, ki hočejo na vsak način boj ne ugaja, če kdo slogo priporoča. Noben pravi domoljub pa ne more želeti razporov mej Slovenci. Tukaj se ne gre sklicevati na to, da so borbe tudi pri družih narodnostih. To je resnica. Nemci, Francozi, Lah si lahko dovoljujejo „luksus“ strankarskih bojev, ker je njih narodnost že

zagotovljena in ji ne preti nobena nevarnost. Drugače je pa pri nas, ko se moramo še boriti za narodni obstanek. Pri nas je pa dolžnost vsacega domoljuba delati na slogu, kdor drugače dela, se domoljub imenovati ne more, ker dela v škodo našemu narodu.

Da pa bomo mi tudi zanaprej zagovarjali tudi vero, je naravno. Naš list je vedno zagovarjal versko šolo, samo da se vpelje v taki obliki, da bode naši narodnosti v korist. Za tako šolo bi se dale pridobiti gotovo vse slovenske stranke. Vsaj se je na shodu slovenskih poslancev pred dvema letoma v Ljubljani bilo jednoglasno sklenilo, potegovati se za versko šolo in tudi v deželnem zboru so vse slovenske stranke brez razlike se izrekle za versko šolo. To so fakta, katerih nikdo oporekati ne more. Iz tega je vidno, da je sprava mej Slovenci mogoča, da se le resno hrepeni ponji in da bi taka sprava ne bila le naši narodnosti, temveč tudi veri v korist. Samo spoštovati je treba mnenje tudi družega, pa bomo prišli do lepe sloge in ne vedno gledati, kako bi z zofičnim zavijanjem mogel kdo iz kakega časniškega članka pisca proglasiti za nasprotnika katoliške cerkve in Bog ve kaj še vse, in to zlasti na znan ne baš pošten način, da se iz celote iztrga nekaj stavkov, ki imajo sami malo drugačen pomen nego v celoti.

Sloge je pa posebno sedaj treba mej Slovenci, ko se je mej Nemci začel razširjati nauk, da je dolžnost avstrijskih državljanov ponemčiti Slovence in Čeha in ko tudi vidimo, da zlasti na Koroškem nekateri že resno delajo po tem nasvetu. V tacihih resnih časih je treba, da pozabimo mejsebojne razpore in se zjedinjeno upiramo tujemu sovražniku. Nikakor tudi ne smemo puščati izpred oči, da se na Dunaji utegnemo vsak čas stvari na slabše obrniti. Levica je sedaj zares nekako poražena, ali grof Taaffe nima večine in kdo ve, če ne bode prisiljen se pogajati z levičarji in poslednji bodo zahtevali od njega, da naj podpira posebno njih težnje proti Slovencem. Če pomislimo, kako postopajo nekateri uradniki na Koroškem proti Slovencem, se že nam dozdeva, da imajo kake posebne navode, da naj gledajo, da se ohranijo mej koroškimi Slovenci nemške ljudske šole in nemško uradovanje. Vidno je, da živimo v jako resnih časih, ko se deluje z veliko silo in še večjo zvijačo proti naši narodnosti in da bode treba velike energije in delavnosti, pred vsem pa sloge, zaradi tega bode naš list tudi v novem letu zagovarjal slogu, in vabi vse tiste, katerim je mar obstanek našega naroda, naj razširjajo naš list, da se ž njim razširja spoznanje potrebne sloge mej Slovenci. Naši čitatelji so lahko sami presodili, da smo v pretečenem letu vedno vse dogodke nepristranski presojali in imeli vedno le interese našega naroda pred očmi, da tudi nikjer nismo zagovarjali liberalnih načel, kakor se je nam predbacivalo. Pa vsaj je to najboljši dokaz našega poštenega postopanja, da na opetovani poziv se vendar niso upali našega dotičnega članka priobčiti v taki popolnosti, da bi čitatelji zares sami mogli soditi o njem. Zatorej smo pa prepričani, da vsi sedanji naročniki

nam ostanejo v novem letu zvesti in nam pridobe še novih, ker le tako bomo mogli zadoščati svoji nalogi, delati za slogu mej Slovenci, ki je nam sedaj bolj potrebna kakor kadar koli, ker brez sloge ne bomo napredovali, temveč le nazadovali. Sloge nam je treba v političnem, pa tudi gospodarskem delovanju. Jedinu če bomo složni, utegnemo, kdaj zares biti gospodarji na svoji zemlji, drugače bomo pa le tujcem robovali.

Nekaj v pojasnilo.

„Slovenec“ je nedavno nam očital, zakaj nismo mi zagovarjali škofa, ako smo bili prepričani, da ni on začetnik našega narodnega boja. Na to se pa nam zdi potrebno dati nekatera pojasnila, da se morda ne bode od kake strani naše postopanje napak presojevalo. Naši čitatelji se gotovo spominjajo, da smo mi večkrat grajali nedostojno pisavo naših listov in osebne napade, s tem smo pač obsojali tudi napade na škofa. Kar se pa tiče nekaterih posebnih stvari, se pa mi zaradi tega nismo mogli o njih izreči, ker nam večkrat niso bile v toliko znane, da bi mogli govoriti o njih, in smo torej čakali, da se drugod pojasnijo, ali večkrat so tako motne ostale, da se je nam zdelo, da je bolje, da ne govorimo o njih.

Najprej je „Slovenski Narod“ očital, da se je škof izrazil proti pravosodnemu ministru grofu Schönbornu, da se koroška narečja tako razlikujejo od pismene slovenščine, da slovenski Korošci še slovenske propovedi ne razumejo. To je pravil sam minister dvema slovenskima poslancema. Vsakdo bode priznal, da je stvar bila precej čudna. Misliti ni lahko, da je minister lagal, dvema slovenskima poslancema pa tudi moramo verjeti. Vsekako je tukaj bilo treba pojasnila. „Slovenec“ je tedaj zares škofa opravičeval, ali iz njegovega zagovarjanja se vendar vse prav jasno posneti ne da, kako je bila stvar. „Slovenec“ je le nekako trdil, da je škof bil prepričan, da je govoril za koroške Slovence. S tem pa ni nič povedanega, ker je vse le odvisno od subjektivnega mnenja škofovega, kaj je koroškim Slovencem v korist. Nam se dozdeva, da bi bilo najumestneje, da je „Slovenec“ povedal naravnost, škof je govoril tako in tako, vsaj ima on vendar lepšo priliko izvedeti, kako je stvar, kakor kateri koli drugi list. Če potem v tem oziru niso „Novice“ zgubljale veliko besed, se jim pač ne more zameriti.

Res je pozneje v deželnem zboru poslanec Klun v škofovem imenu precej jasneje razložil stvar in trdil, da le minister Schönborn škofa razumel ni. Gospoda kanonika Kluna izjava bi nekako zadoščala, če tudi se dobé ljudje, ki mislijo, da skoro ni mogoče, da bi se bil škof tako nejasno izrazil, da bi ga bil grof Schönborn napak razumel. Kakor rečeno, nam Klunova izjava zadošča in smo jo tudi zabeležili v poročilu o deželnem zboru.

Usojamo si pa vendar o tej izjavi imeti neki pomislek. Prišla je malo prepozno. Stvar bi se bila morala takoj pojasniti, da bi bili naši poslanci pri prvi priliki lahko prijeli grofa Schönborna v državnem zboru. Tukaj